
Augsnes kvalitātes rādītāju novērtējums dažādos LAP 2014-2020 pasākumos atbalstītajās platībās

VAAD - S. Rulle, Z. Žīgure
LAND - P. Lakovskis

08.12.2017.

LAP 2014-2020 uzbūve P4 mērķa virzienos

Priority 2
(Competitiveness,
farm viability..)

2A

2B

Priority 3
(Food chain, risk
management ..)

3A

3B

Priority 4
(Preserving
ecosystems ..)

4A/4B/4C

Priority 5
(Resource
efficiency..)

5
B

5C

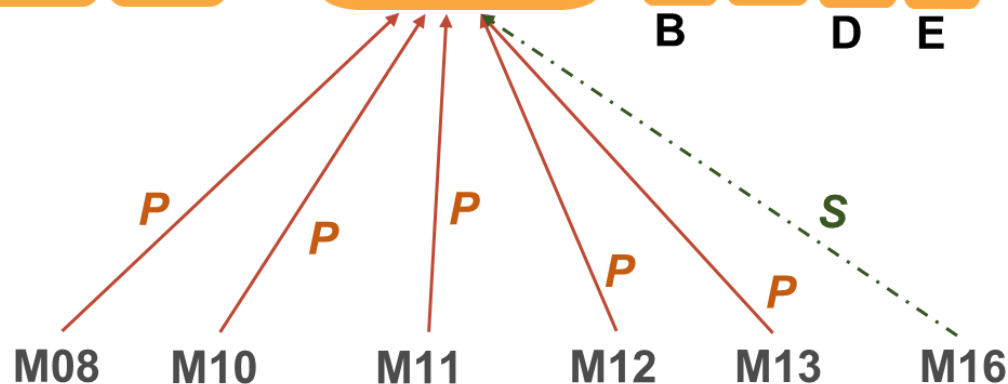
5
D

5
E

Priority 6
(Social inclusion ..)

6A

6B

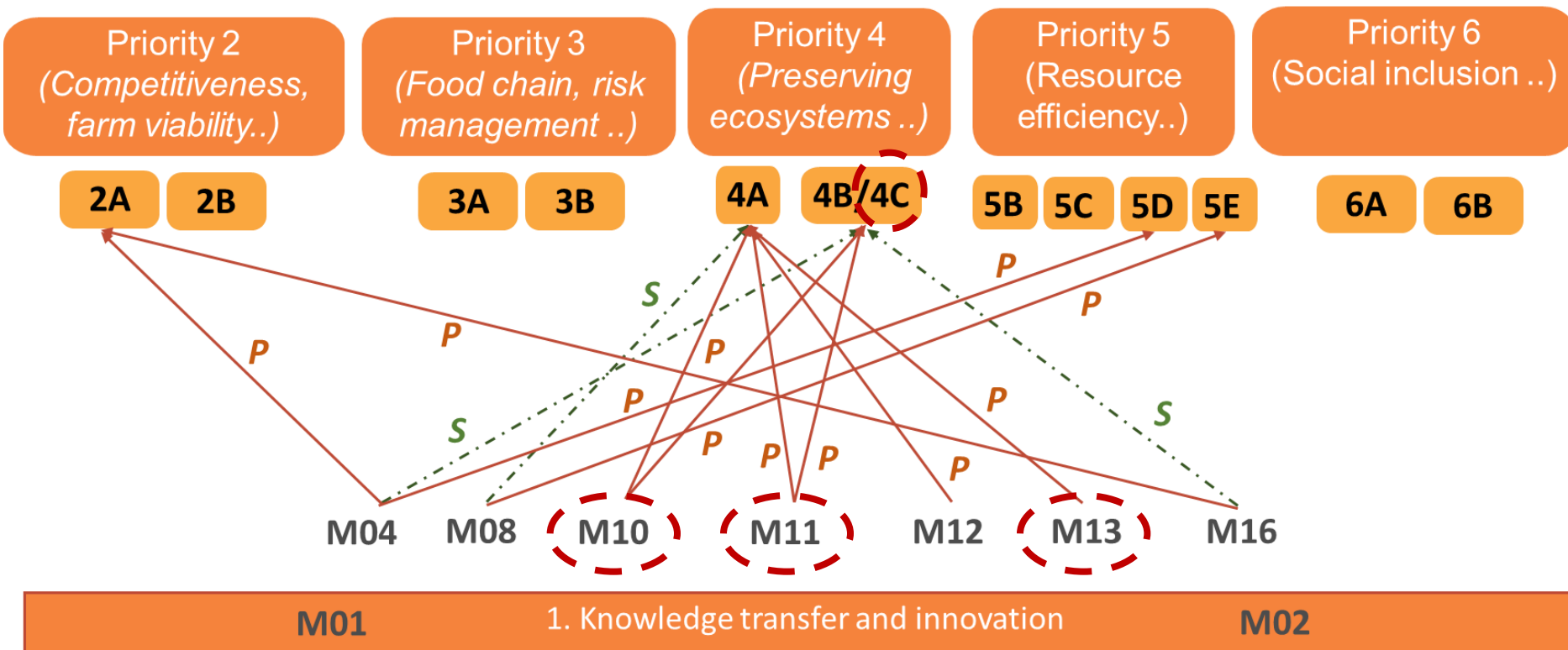
M01

1. Knowledge transfer and innovation

M02

P – Primāri; S - Sekundāri

LAP 2014-2020 uzbūve P4 mērķa virzienos

Mērķa virziens 4C – novērst augsnes eroziju un uzlabot augsnes apsaimniekošanu

LAP 2014-2020 stratēģijas apraksts

(nodaļa) 5.2. Lauku attīstības pasākumu kombinācija un pamatojums katrā prioritārajā jomā (138. lpp.)

5.2.4.3. 4C) Novērst augsnes eroziju un uzlabot augsnes apsaimniekošanu.

5.2.4.3.1. Pasākumi attiecībā uz lauksaimniecības zemi

- M01- Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi (14. pants)
- M02 - Konsultāciju pakalpojumi, saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi (16. pants)
- M10 - Agrovide un klimats (28. pants)
- M11 - Bioloģiskā lauksaimniecība (29. pants)
- M13 – Maksājumi apgabaliem, kuros ir dabīgi vai citi specifiski ierobežojumi (31. pants)

Pētījuma mērķis:

Noskaidrot augsnes kvalitātes rādītāju atšķirības LAP 2014-2020 pasākumos atbalstītajās un neatbalstītajās platībās.

Darba uzdevumi:

- Sniegt īsu pārskatu par VAAD veiktās ikgadējās augšņu agroķīmiskās izpētes apjomiem un iegūtajiem rezultātiem;
- Sagatavot un nodot AREI izejas datus par veikto augšņu agroķīmisko izpēti 2014., 2015. un 2016. gadā;
- Balstoties uz augšņu agroķīmiskajiem datiem un AREI atlasītajiem datiem par vides pasākumu atbalsta saņēmēju grupām, veikt atlasīto datu analīzi par LAP 2014. – 2020. vides pasākumu atbalsta saņēmēju un nesaņēmēju grupām;
- Sagatavot un iesniegt atskaiti par veikto datu analīzi, pētījuma rezultātiem, secinājumiem un ieteikumiem.

Izvēlētajās grupās analizēti rezultāti, kas iegūti 2014., 2015. un 2016. gadā veiktajā AAI

izpētē *t.sk., izpētē, kas veikta par tehniskās palīdzības līdzekļiem.*

Vērtējamās grupas	LAP 2014-2020 atbalstītā platība, ha	AAI kopējā platība, ha	Pētījumā iekļautā AAI platība, ha
Atbalstīts RLZP	159 042	30 321	2 926
Nav RLZP atbalsta	-	54 120	3 071
Atbalstīts BLA (pastāvīgi)	77 820	1 442	1 442
Atbalstīts BLA (pārejas periodā)	61 875	1568	1 535
Nav BLA atbalsta	-	54 120	2 954
ADSI atbalstu saņem	810 872	31 995	19 970
ADSI atbalstu nesaņem	-	22 643	21 501
Pastāvīgi atbalstīts VSMD	1 619	515	496
VSMD kopš 2015. gada	4 041	1 647	509
Nav VSMD atbalsta	-	16 388	963
<i>Pavisam pieejami</i>		229 677	

x – nejaušā izvēle

x

x

x

x

x

AAI rezultāti no 2009. - 2016. gadam

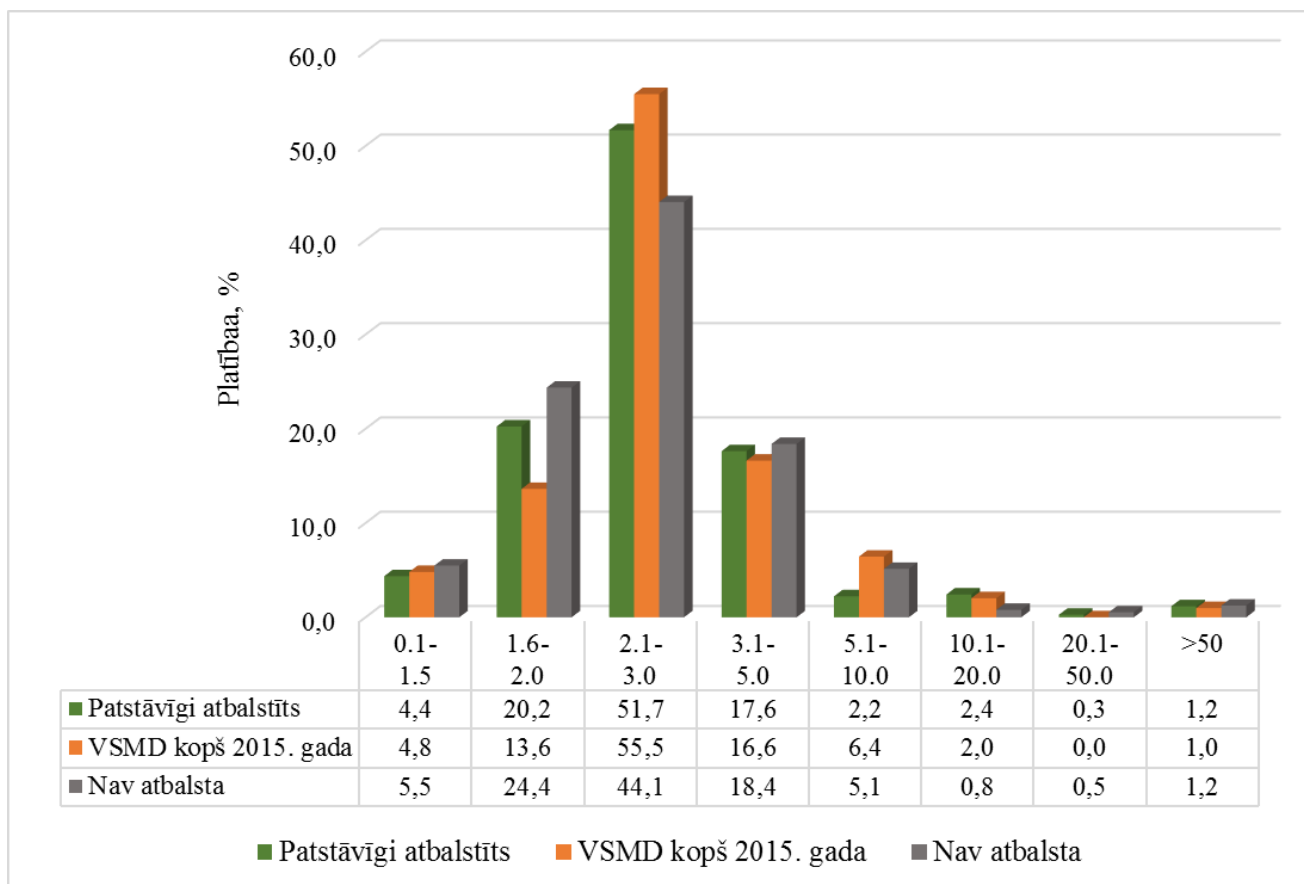
- ✓ I periodā AAI veikta **123 936 ha** LIZ jeb **6,4 %**;
- ✓ II periodā – **86 440 ha** jeb **4,5 %** no izmantotās LIZ.
- ✓ **Organiskās vielas saturs:** minerālaugšņu grupā ir samazinājies LIZ īpatsvars ar OV saturu 2,1 līdz 3,0 % un 3,1 līdz 5,0 %, kas vērtējams kā optimāls lielākajai daļai pētītās LIZ (ap 80%).
- ✓ **Augsnes reakcija:** visām skābajām augsnēm vērojams to īpatsvara palielinājums, bet augsnēm ar neitrālu reakciju – samazinājums.
- ✓ **Fosfors un kālijs:** pētītā LIZ ir slikti nodrošināta ar fosforu, bet salīdzinoši labi nodrošināta ar kāliju.
- ✓ **Augsnes agroķīmiskās iekultivēšanas pakāpe:** vērojama tendence palielināties LIZ īpatsvaram ar zemu iekultivēšanas pakāpi.

Kopumā agroķīmiskajiem rādītājiem ir tendence pasliktināties!

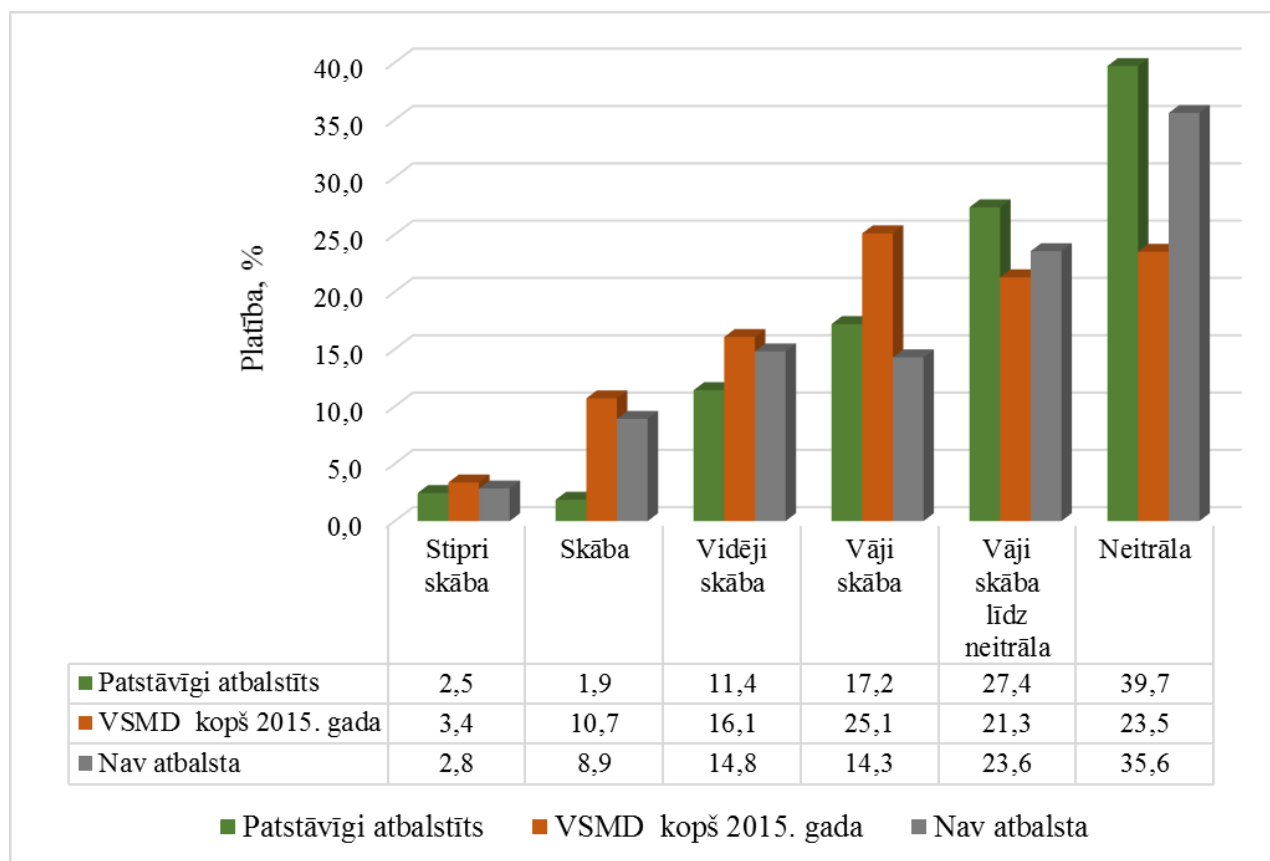
Augsnes agroķīmisko rādītāju raksturojums maksājumu grupā „Vides saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā” (VSMD).

- **496 ha** pastāvīgo atbalsta saņēmēju,
- **509 ha** atbalsta saņēmēju grupā kopš 2015. gada,
- **963 ha** atbalsta nesaņēmēju grupā.

Augsnes organiskā viela

Augšnes reakcija

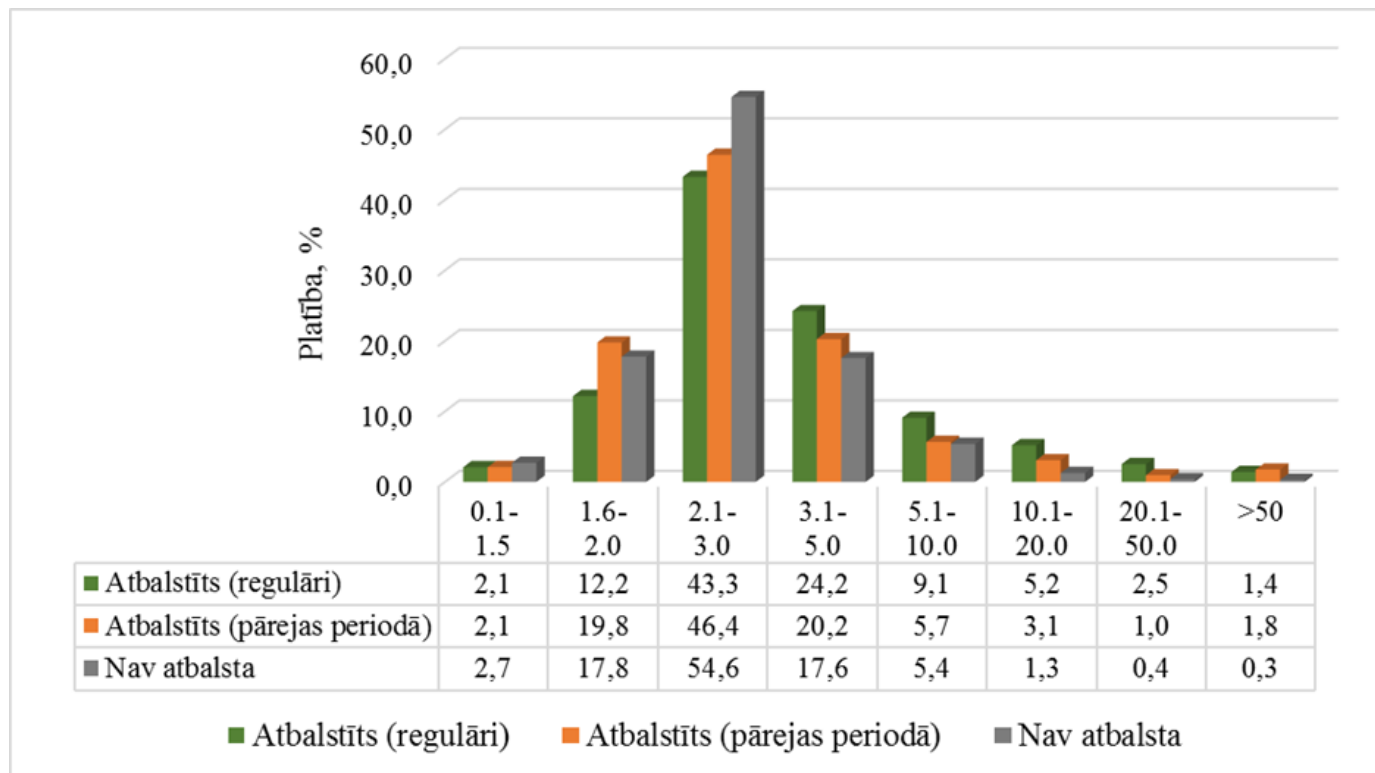
Secinājumi

1. Vērojama tendence, ka VSMD atbalsta saņēmējiem **OV satura rādītāji ir labāki, kā nesaņēmējiem.**
2. Pastāvīgo VSMD atbalsta saņēmēju grupā ir **salīdzinoši mazāk skābu augšņu** nekā atbalsta saņēmējiem kopš 2015. gada un nesaņēmējiem.
3. Starp VSMD atbalsta saņēmējiem un nesaņēmējiem pasākumā **nav konstatētas būtiskas fosfora un kālija nodrošinājuma atšķirības.**

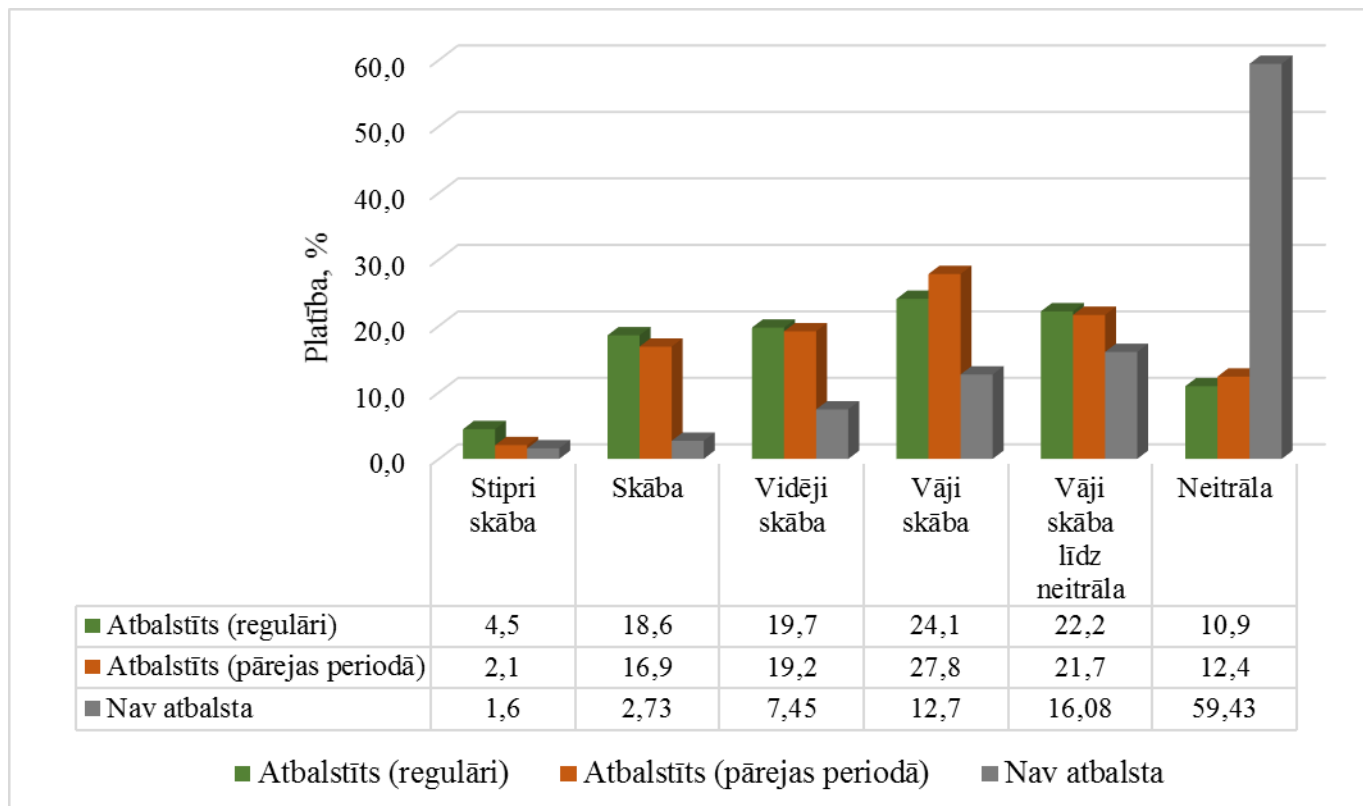
Augsnes agroķīmisko rādītāju raksturojums maksājumu grupā „Bioloģiskā lauksaimniecība” (BLA)

- **1 442 ha** regulārā atbalsta saņēmēju,
- **1 535 ha** pārejas perioda atbalsta saņēmēju,
- **2 954 ha** atbalsta nesaņēmēju grupā.

Augsnes organiskā viela

Augšnes reakcija

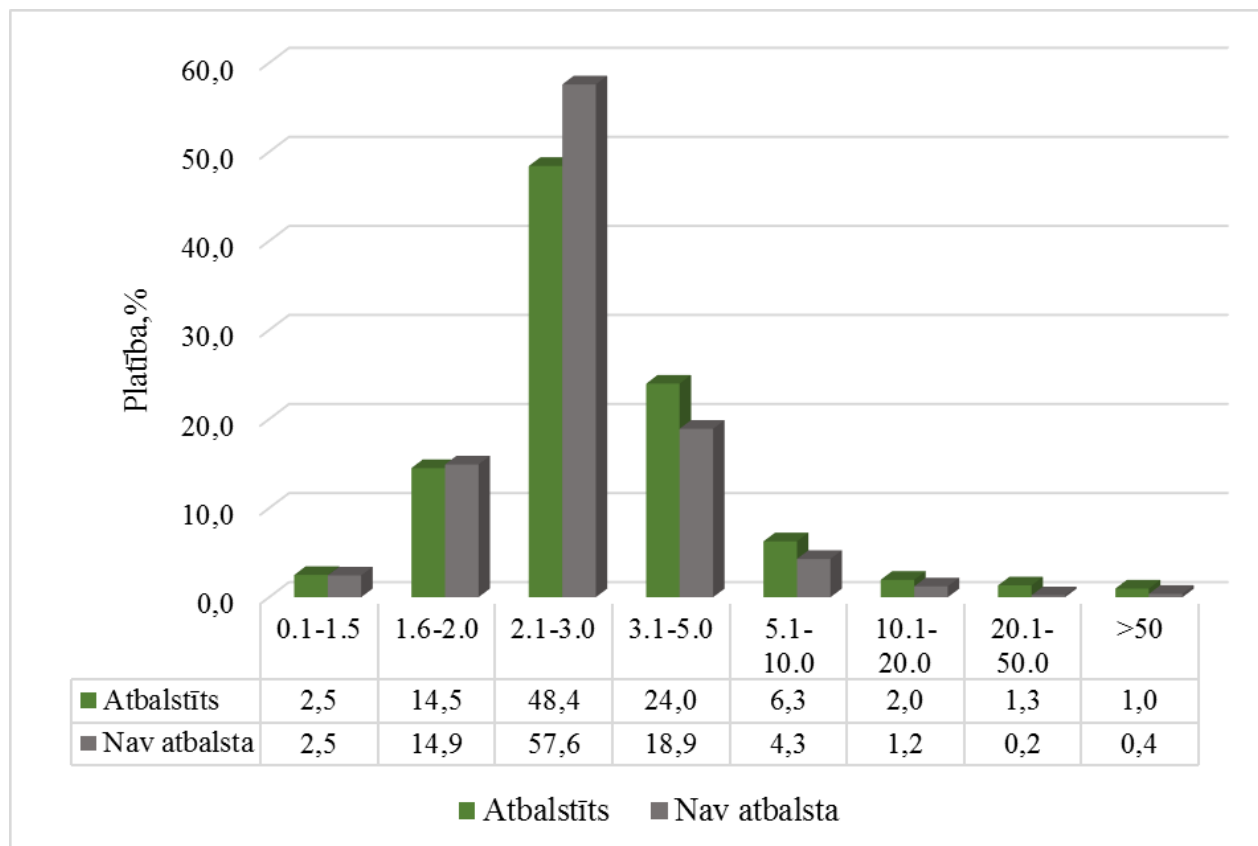
Secinājumi

1. Kopumā regulāri ar bioloģiskajām metodēm apsaimniekoto un pārejas periodā esošo platību augšņu agroķīmiskie rādītāji ir **sliktāki** nekā atbalsta nesaņēmējiem.
2. BLA pastāvīgo atbalsta saņēmēju augsnes ir **salīdzinoši labi nodrošinātas ar OV**, bet šīs grupas LIZ ir **visskābākā reakcija** un **vissliktākais nodrošinājums ar fosforu**.
3. BLA pārejas periodā esošās platības ir **slikti nodrošinātas ar organisko vielu un kāliju**.

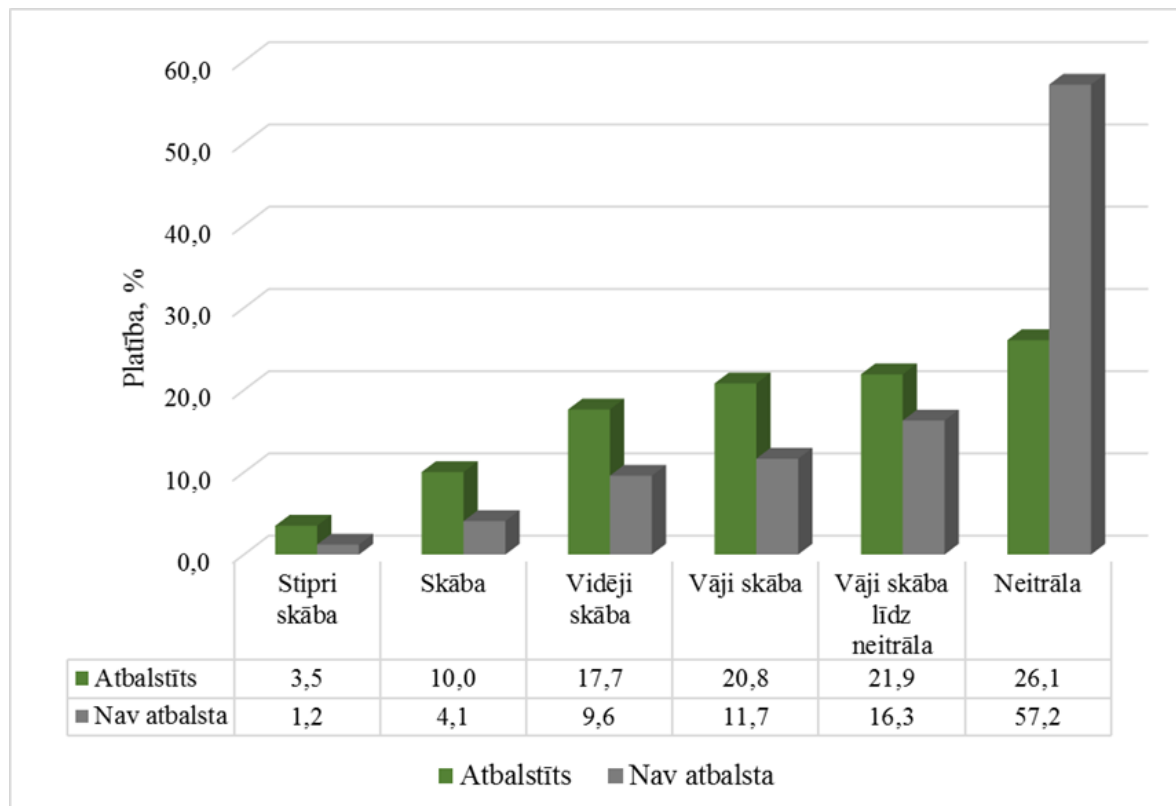
Augsnes agroķīmisko rādītāju raksturojums maksājumu grupā „Rugāju lauks ziemas periodā” (RLZP)

- **2 926 ha** atbalsta saņēmēji,
- **3 071 ha** atbalsta nesaņēmēju.

Augsnes organiskā viela

Augšnes reakcija

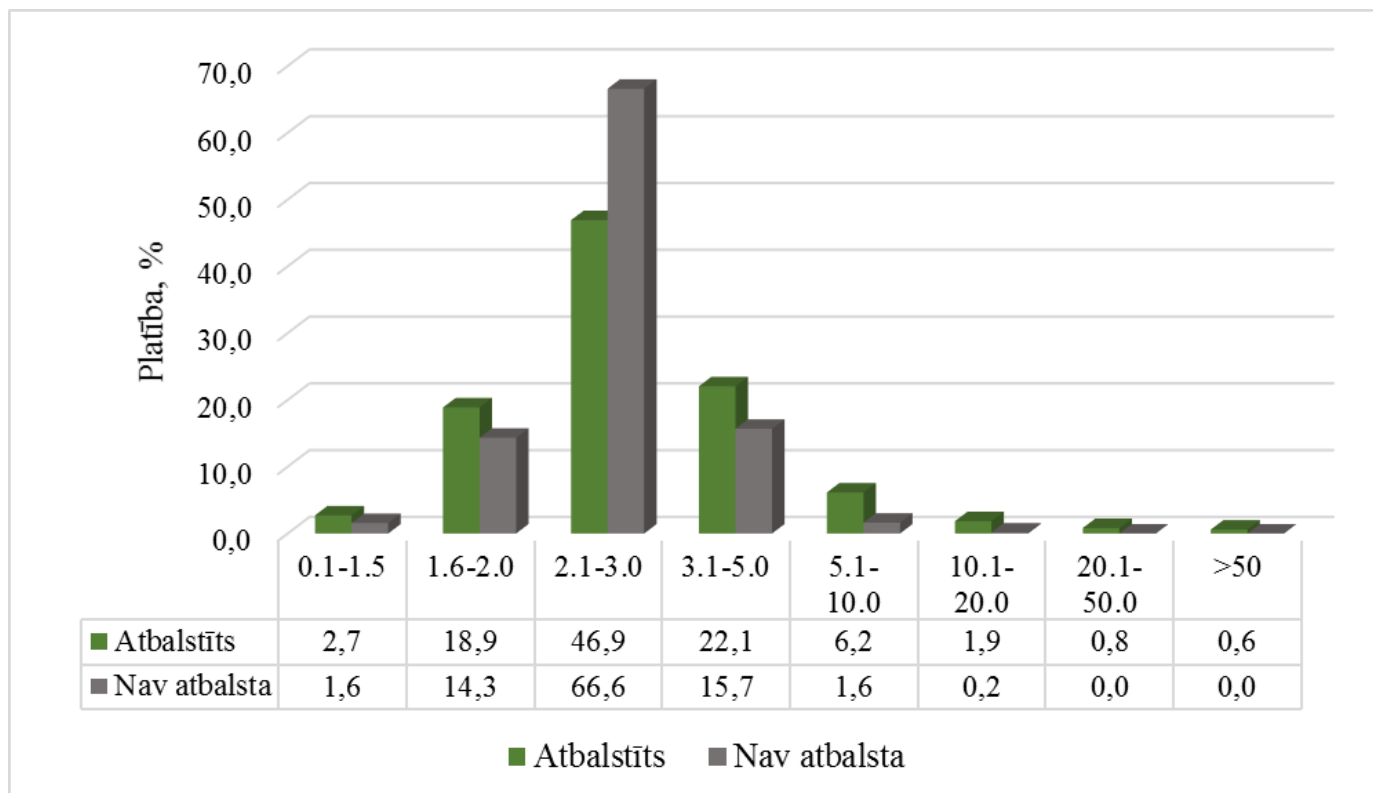
Secinājumi

1. RLZP Atbalsta **saņēmēju** augsnes ir **labāk nodrošinātas** ar **OV** kā nesaņēmēju platības.
2. **Reakcija, fosfora un kālija** nodrošinājums RLZP atbalsta **saņēmēju grupā** ir **sliktāki** nekā nesaņēmējiem.

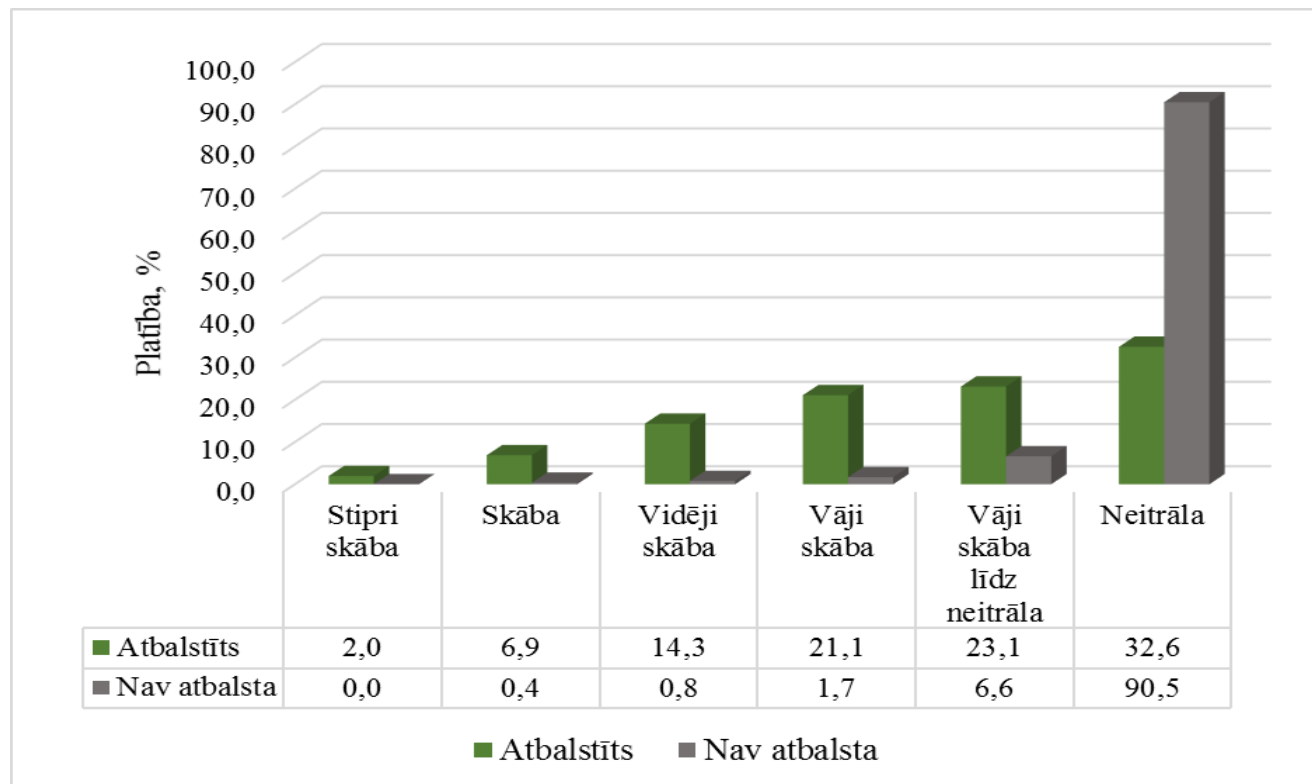
**Augsnes agroķīmisko rādītāju raksturojums apgabalos,
kuros ir dabas vai citi specifiski ierobežojumi (ADSI).**

- **19 970 ha** atbalsta saņēmēju,
- **21 501 ha** atbalsta nesaņēmēju.

Augsnes organiskā viela

Augšnes reakcija

Secinājumi ADSI

1. Vērojama tendence, ka **ADSI atbalsta saņēmējiem** pārskata periodā augšņu agroķīmisko īpašību rādītāji (OV, pH, P, K) ir **sliktāki nekā maksājumu nesaņēmējiem**.
2. Situācija skaidrojama ar to, ka ADSI platības izvietotas teritorijās, kuras atrodas nelabvēlīgākos klimatiskajos un augsnes apstākļos, līdz ar to šo platību **dabīgais auglības līmenis un agroķīmiskie rādītāji ir sliktāki**.

1. Nevienā no atbalsta saņēmēju grupām **nav konstatēts nozīmīgs augsnes agroķīmisko īpašību rādītāju uzlabojums**. OV saturam VSMD, BLA un RLZP pasākumos atbalstītajās platībās ir nedaudz labāks kā nesaņēmējiem.
2. Atbalsta pasākumi VSMD, BLA un RLZP ir devuši **nelielu, pozitīvu rezultātu augsnes auglības nodrošināšanai**.
3. Īstenotie agrovides pasākumi attiecībā uz augsnes auglības līmeņa saglabāšanu **kopumā nav bijuši pietiekami efektīvi**.

4. Pētījuma rezultāti **nav vērtējami kā pilnīgi objektīvi**, jo

- ✓ nesaņēmēju grupās pārsvarā ir Zemgales VPR augsnes, kuras raksturojas ar salīdzinoši labāku augsnes reakciju un fosfora un kālija nodrošinājumu,
- ✓ lai objektīvi spriestu par agroķīmisko rādītāju izmaiņām augsnē, vajadzīgs vismaz piecu gadu cikls,
- ✓ nav veikta pētījumu rezultātu statistiskā nozīmīguma (ticamības) analīze.

5. Lai nodrošinātu objektīvus secinājumus par atbalsta pasākumu ietekmi uz augsnes auglības agroķīmiskajiem rādītājiem, **2019. un/vai 2020. gadā būtu jāveic atkārtota AAI datu analīze.**

Īstenotie agrovides pasākumi attiecībā uz augsnes auglības līmeņa saglabāšanu **kopumā nav bijuši pietiekami efektīvi**. Būtu jāizvērtē iespēja ieviest **mērķtiecīgākus pasākumus augsnes kvalitātes uzlabošanai**, piemēram, atbalsts augsnes kaļķošanai, konsekventai organiskā mēslojuma izmantošanai specializētajās graudkopības saimniecībās u.c.

Paldies par uzmanību!

skaidrite.rulle@vaad.gov.lv

zane.zigure@gmail.com

Peteris.lakovskis@arei.lv

Valsts augu
aizsardzības dienests

Agroresursu un
ekonomikas
institūts